

ACHTERBERG WEST

LANDSCHAPSPLAN

I N H O U D

INLEIDING

KWALITEITEN EN KANSEN

ANALYSE EN ONTWERPEND ONDERZOEK

LANDSCHAPSPLAN

GROEN GROEIT MEE

De gemeente Rhenen werkt aan de ontwikkeling van Achterberg west fase 2. Het plangebied bevindt zich aan de westkant van Achterberg tussen de Cuneraweg en de spoorlijn Rhenen-Utrecht.

Naar aanleiding van reacties van de gemeente op het stedenbouwkundig plan en het daarvoor opgestelde groenplan voor deze locatie is aan ODIN Landschapsonwerpers gevraagd om mee te denken in deze opgave. Het doel is om een plan op te stellen waarin de aspecten rood, groen en blauw integraal zijn bekeken en een esthetisch, functioneel en werkend raamwerk ontstaat, waarbij de inbedding in de context van wezenlijk belang is.

Een goed verhaal en een zorgvuldige landschappelijke inpassing is namelijk essentieel voor een kansrijke ontwikkeling. Voorliggend landschapsplan is hiertoe opgesteld en dient als bijlage bij het bestemmingsplan.

GEMENGDE HAAG ALS GROENE
AFSCHEIDING

ERFBOSJE

SLOOT VOOR AFWATERING EN ALS
PLEK VOOR PLANT EN DIER

OMGEVING ERF VAN LIENDEN

PARKEERBEHOEFTE?
WOENSDAG 9.30

OMGEVING ERF VAN LIENDEN

STEVIGE HAAG ALS
GROENE BUFFER TUSSEN
ERF VAN LIENDEN EN
MIDDELWIJK

← De Veldse Eng

LANGSPARKEREN

OMGEVING ERF VAN LIENDEN

MARKANTE EIKEN BIJ
TOEGANGSWEG

BREDE GROENE ZONE
(WADI)

TOEGANG NAAR ERF VAN
LIENDEN VIA BOVENWEG

OMGEVING ERF VAN LIENDEN

DORPS KARAKTER

DOORKIJK EN VERBINDING NAAR
'HET ACHTERLAND'

WAARDEVOLLE BIODIVERSE
BOOMGROEP, GEKOPPELD AAN
WEG

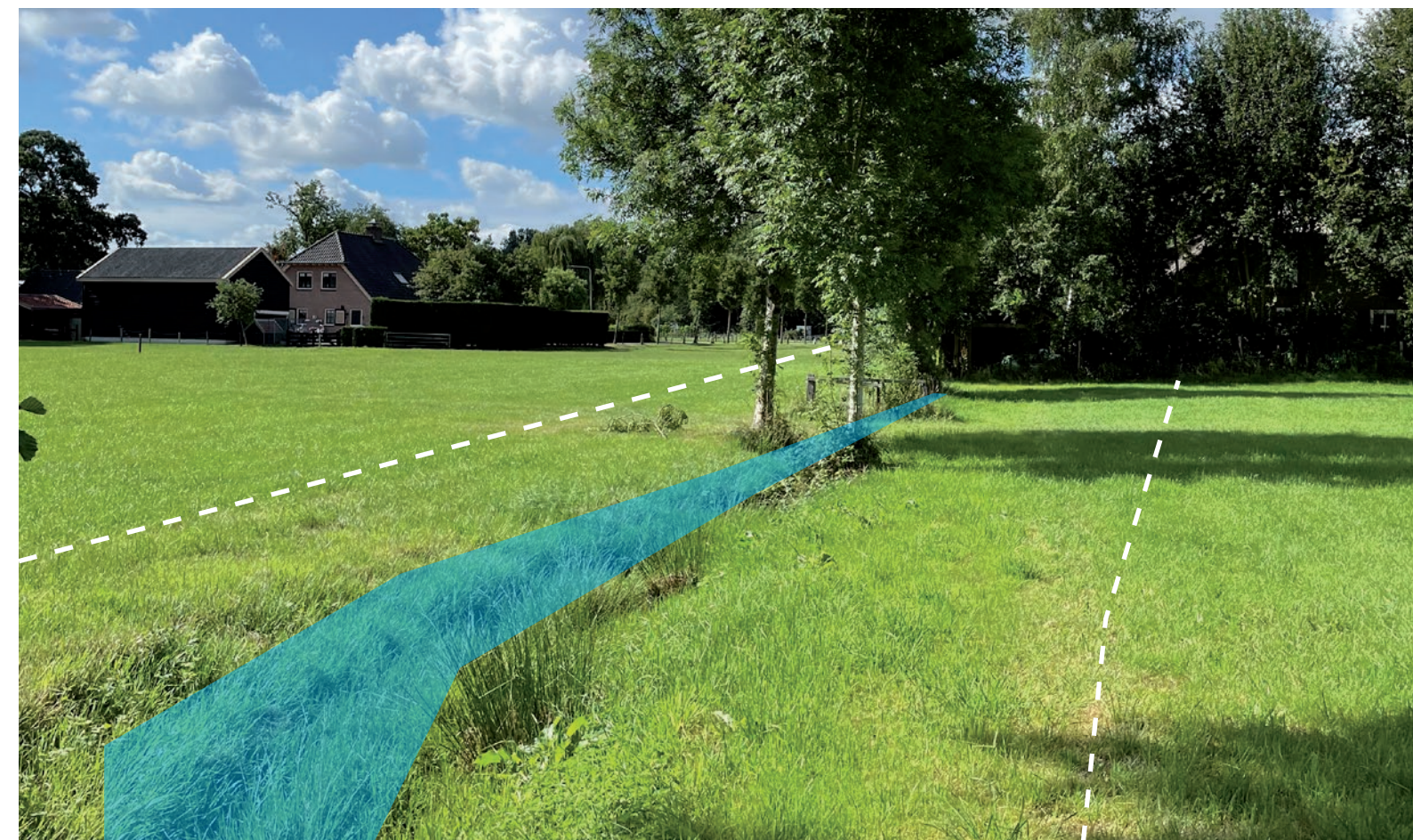
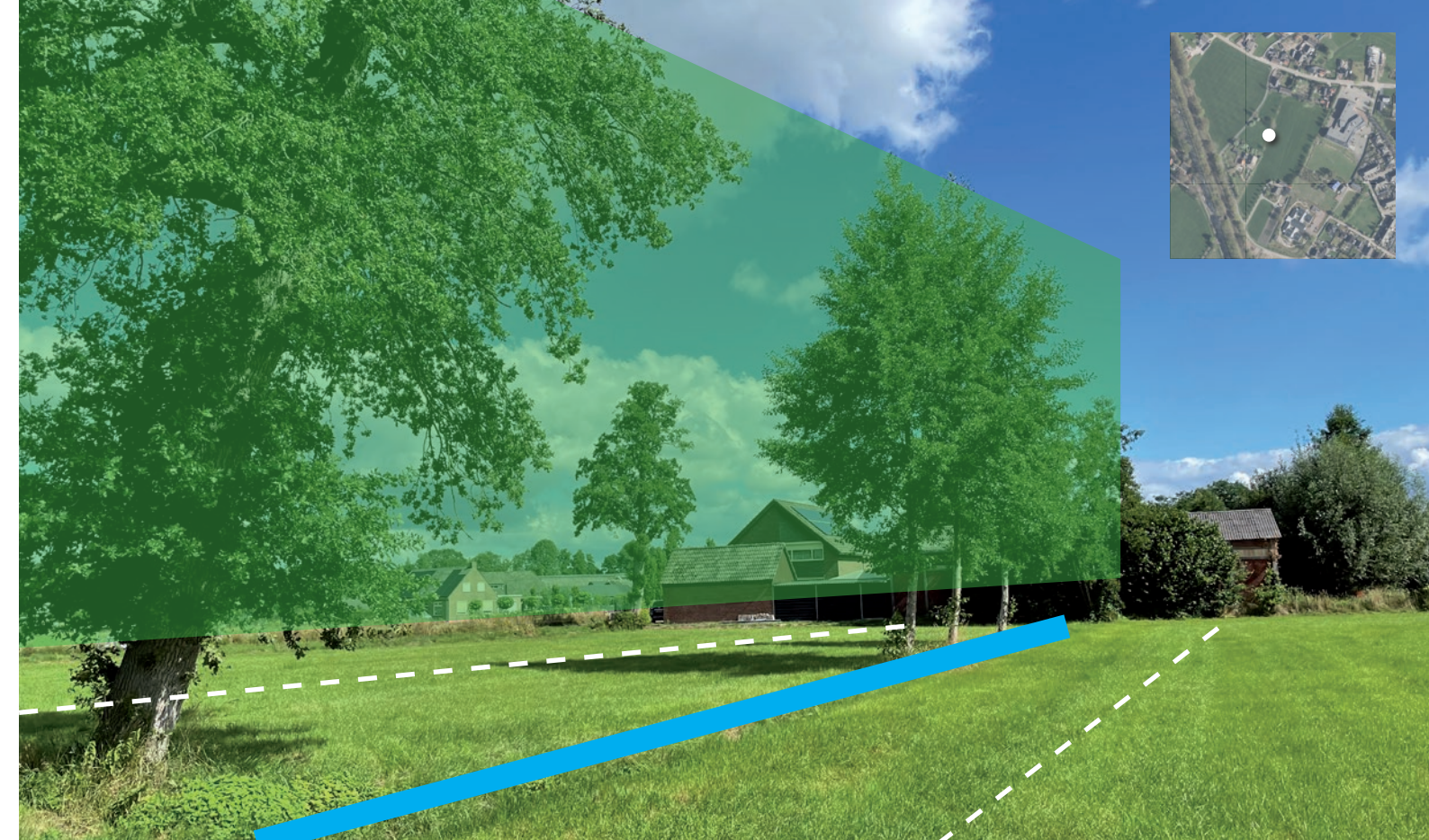

WAARDEVOLLE GROENBLAUWE LIJN
MONUMENTALE ZWARTE ELS

WEG MET FLAUWE
BOCHT, HET ULTIEME
DORPSE GEVOEL!?

OMGEVING UITWEG-BOVENWEG

GROENBLAUWE LIJNEN
IN HET MIDDENGEBIED - KWALITEIT!

SLOOT INGEKLEMD TUSSEN KAVEL EN
PARKEERPLAATS - WEINIG BETEKENIS

WATERSYSTEEM CUNERAWEG

GROENE RUGDEKKING

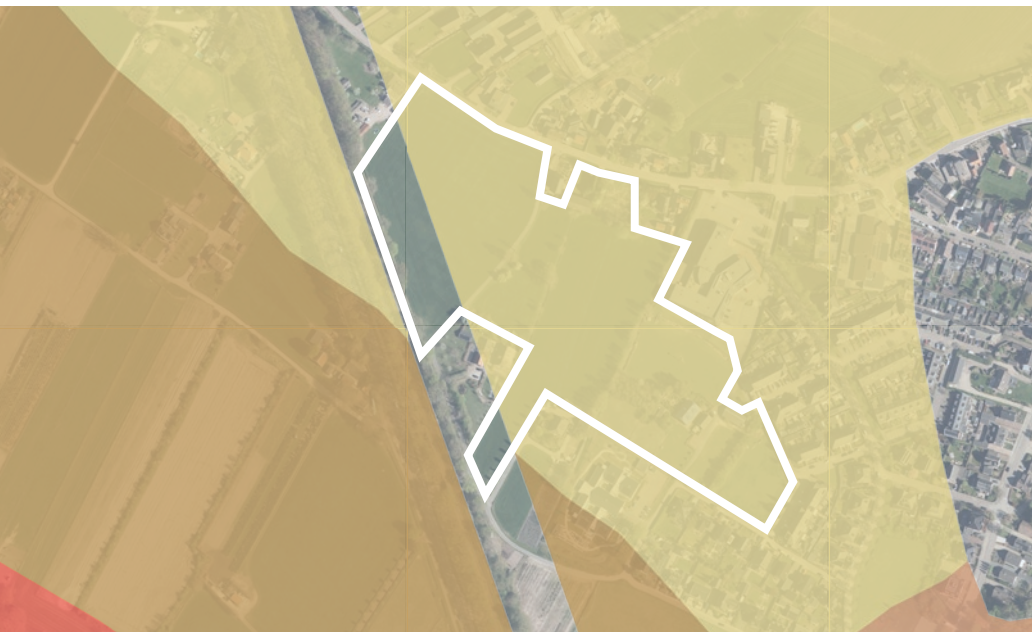

DORPSE DOORKIJKJES, GROENE RUIMTES EN
AFWISSELENDE GEVELS/MATERIALISATIE

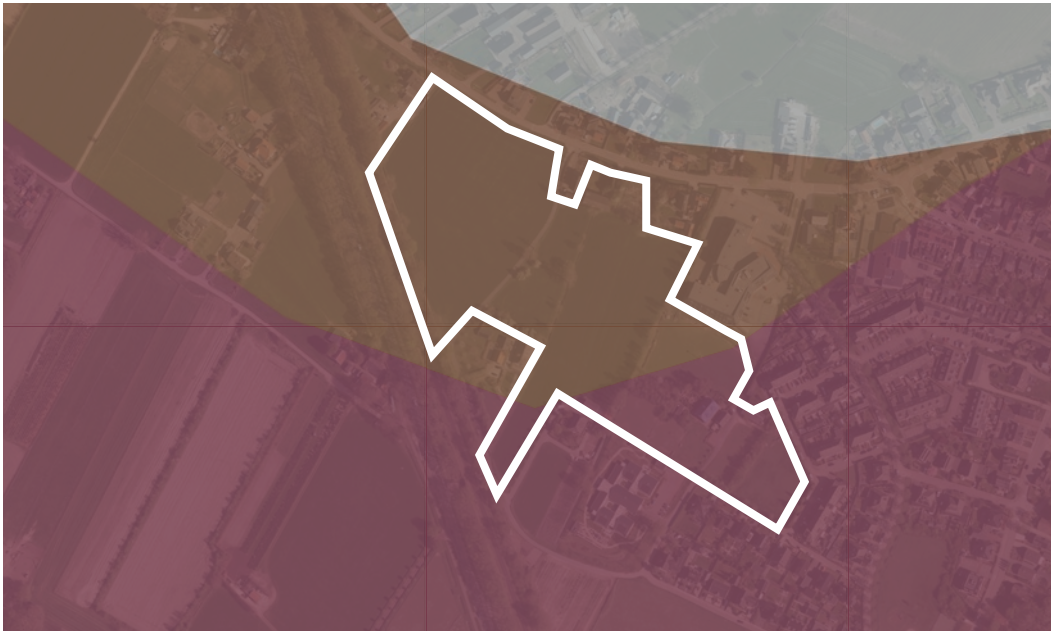

GEOMORFOLOGIE

Linksonder is nog net een stuk zichtbaar van de stuwwal, een relict van de opstuwende krachten van het landijs uit de voorlaatste ijstijd. De donkerbruine band is een glooiing van hellingafspoelingen. Het plangebied ligt geheel in een complex van gordeldekzandwelingen; een patroon van verstoven zand rondom de stuwwal.

BODEM

Het plangebied bestaat uit enkeerdgronden, zandgronden die reeds lang in gebruik zijn door de akkerbouw en daarom een humusrijke bovenlaag hebben. Het gebied rondom Erf van Lienden heeft een grovere zandkorrel terwijl de rest van het gebied gekenmerkt wordt door zwak lemig fijn zand. Dieper in de bodem bevindt zich een leemlaag, deze wordt in de nadere planvorming verder geïnventariseerd.

NATUURNETWERK NEDERLAND

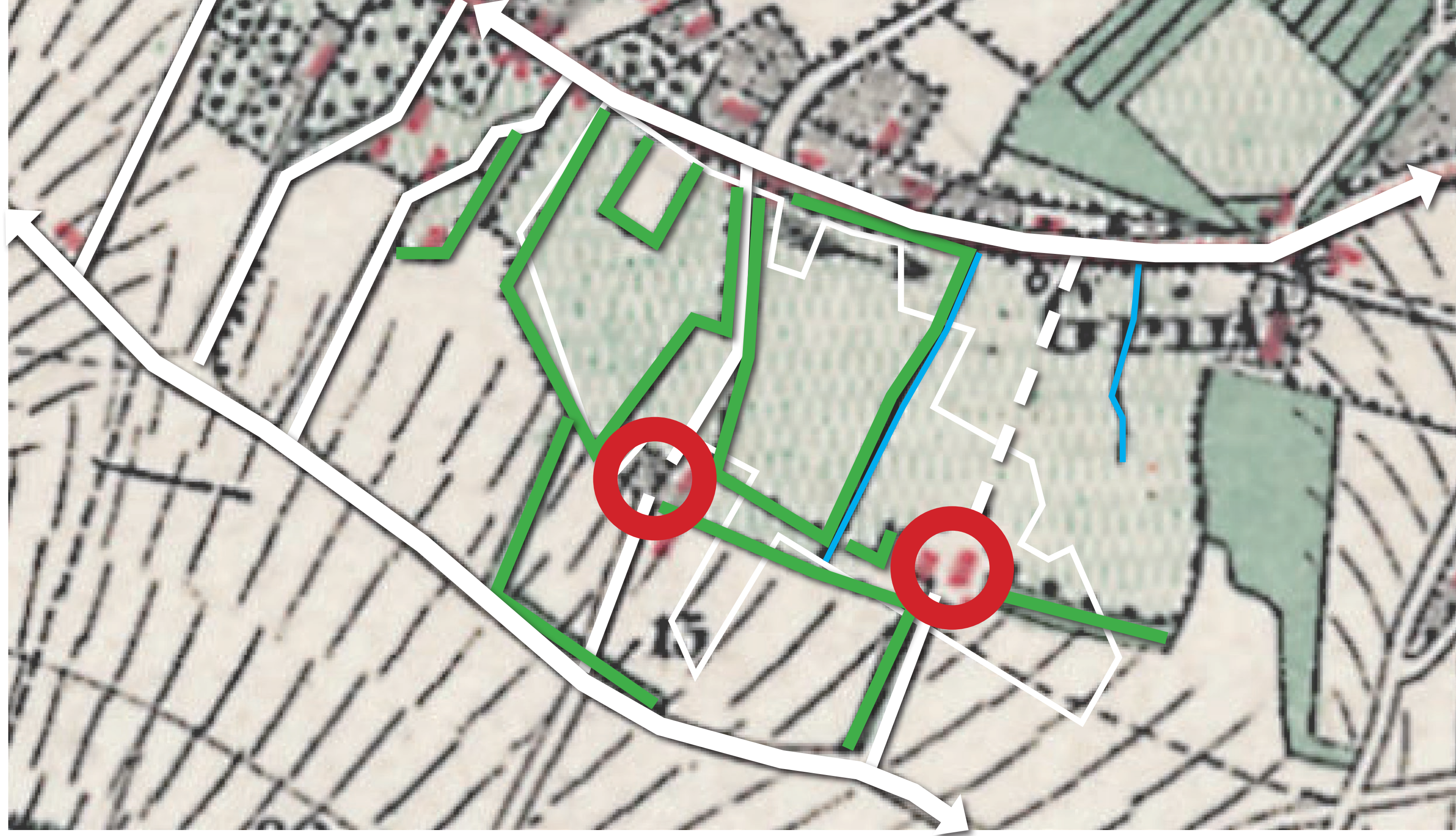
De NNN gebieden liggen als een gordel tussen Achterberg en Rhenen in. Deze verbinden het rivierengebied met de Utrechtse Heuvelrug. Deze NNN gebieden liggen buiten het plangebied. Wel wordt rekening gehouden met het maken van robuuste groenblauwe verbindingen ten behoeve van plant en dier.

HISTORIE 1880

HISTORIE 1880

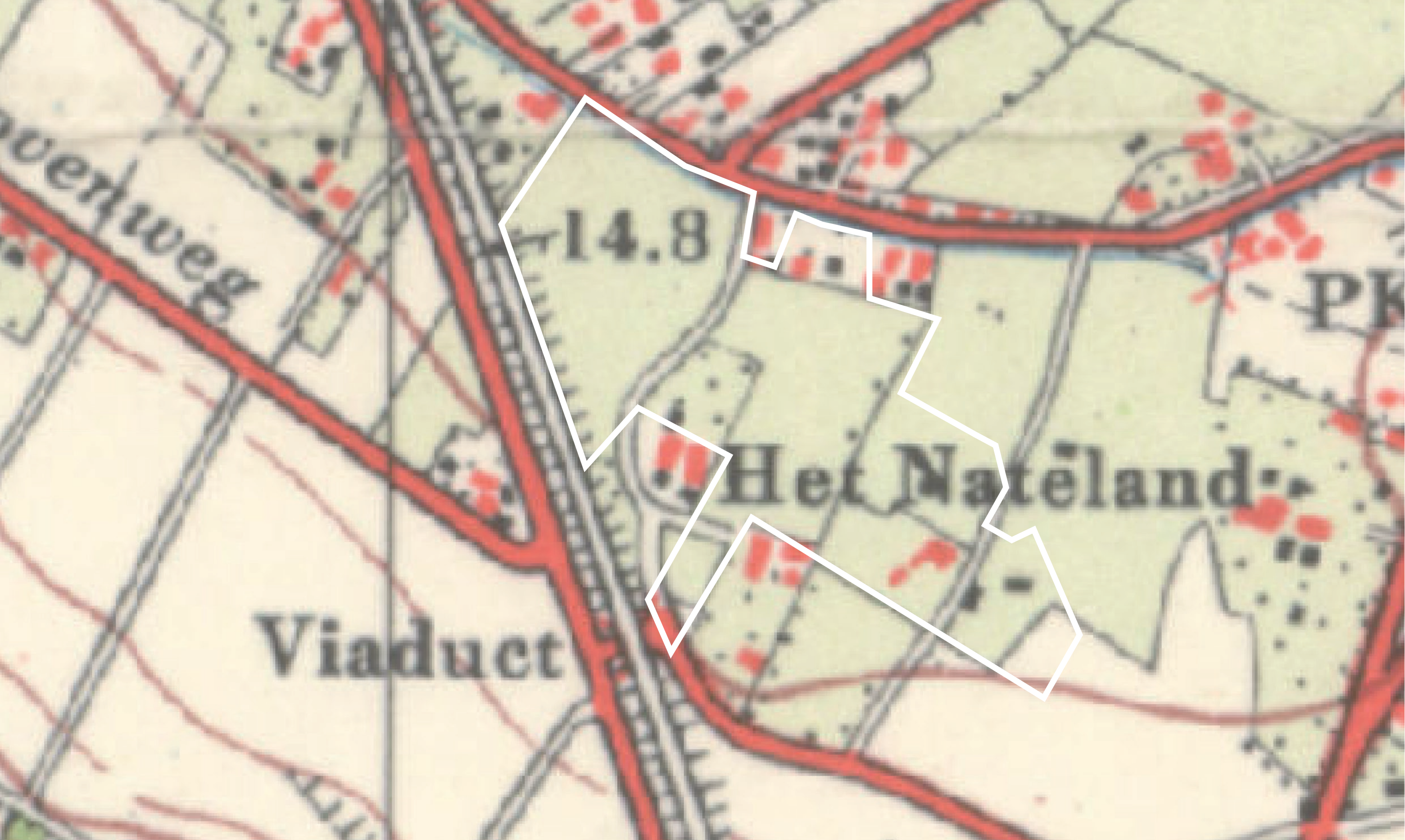
HISTORIE 1900

HISTORIE 1925

HISTORIE 1962

ACHTERBERG-WEST ANNO NU

NAAR EEN WIJK MET RUIMTE VOOR GROEN EN WATER!

1

BEHOUD EN VERSTERKING
GROENBLAUW RAAMWERK

2

HANDHAVEN
UITWEG-BOVENWEG

3

HANDHAVEN
UITWEG-BOVENWEG +
VERSTERKING GROENBLAUW
RAAMWERK!

ONDERZOEK NAAR VERSTERKING
LANDSCHAPPELIJKE (GROENBLAUWE) STRUCTUUR DOOR VARIANTENSTUDIE

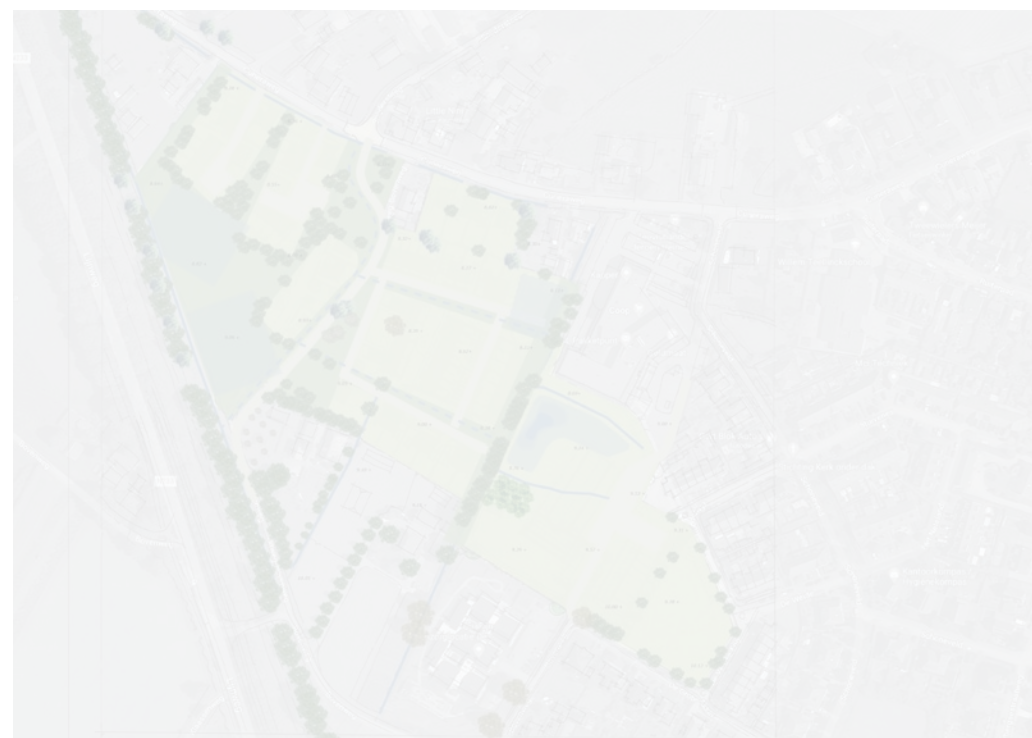
1

BEHOUD EN VERSTERKING
GROENBLAUW RAAMWERK

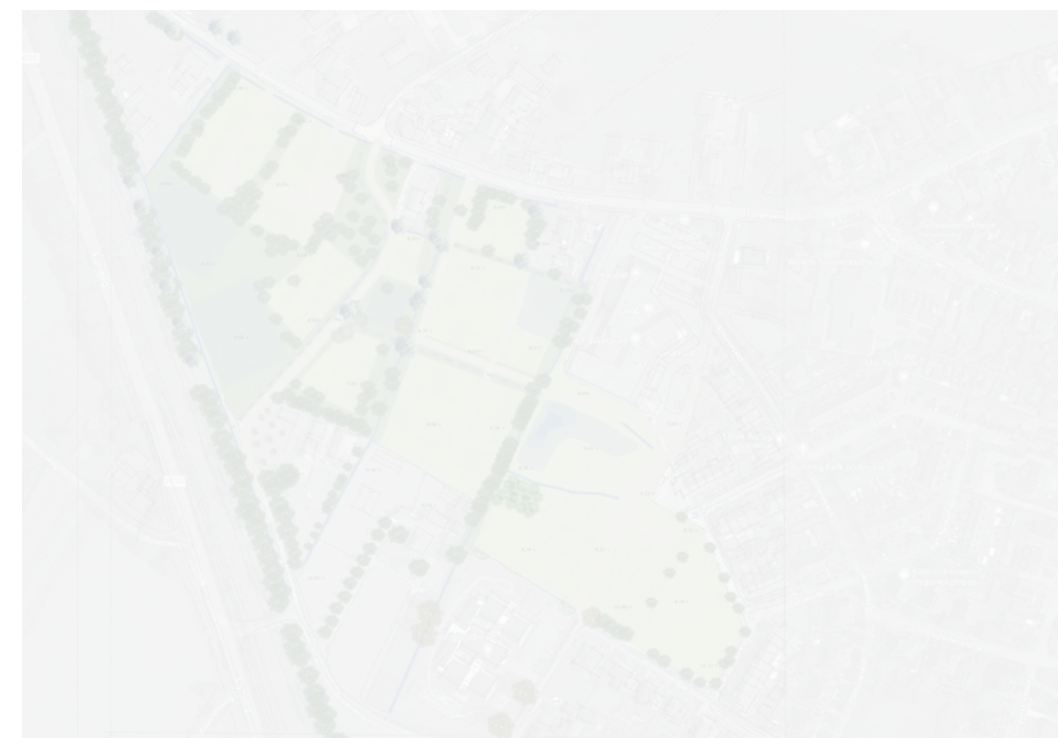
2

HANDHAVEN
UITWEG-BOVENWEG

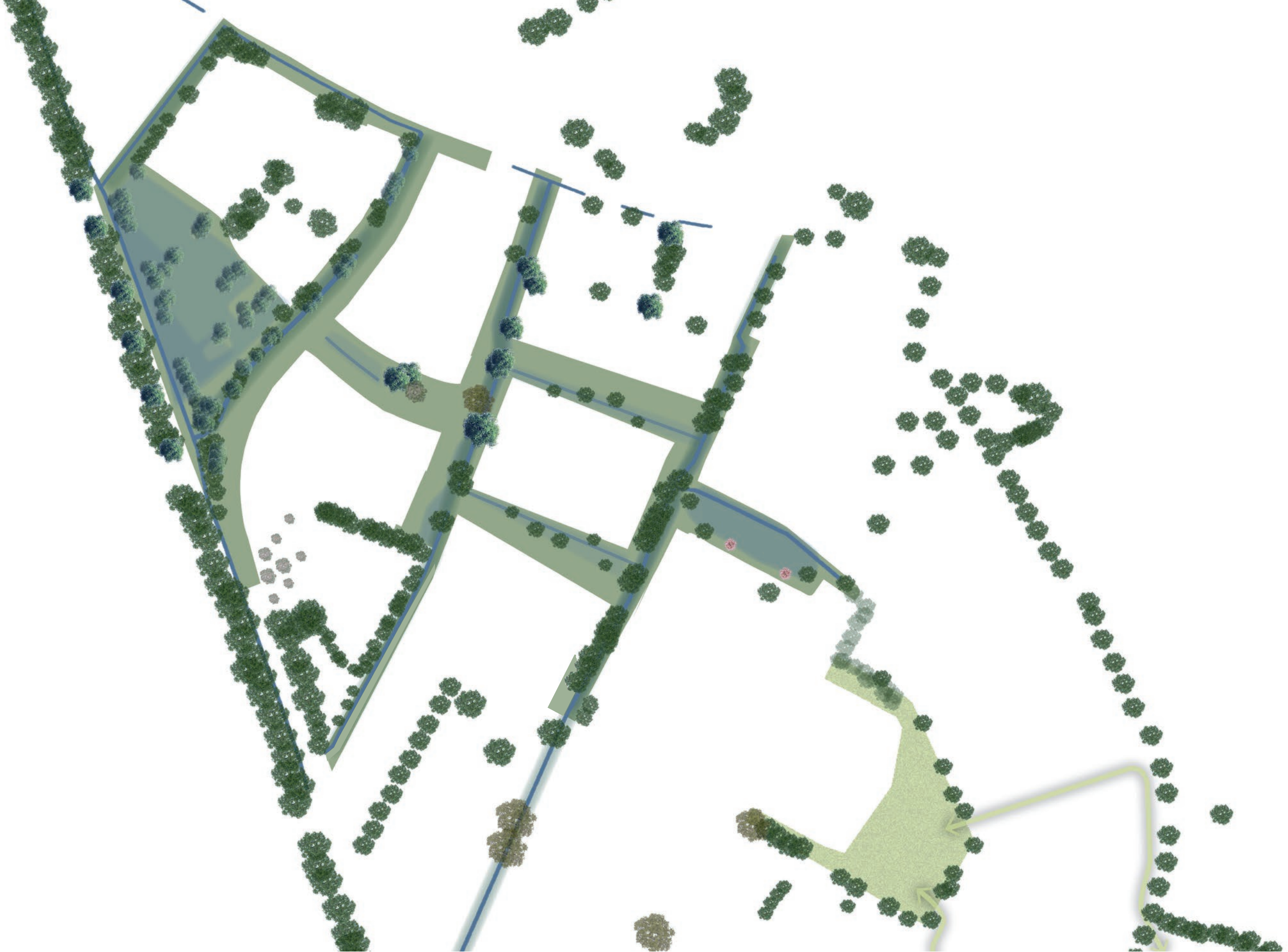
3

HANDHAVEN
UITWEG-BOVENWEG +
VERSTERKING GROENBLAUW
RAAMWERK!

VOORKEURSVARIANT - VERDERE UITWERKING

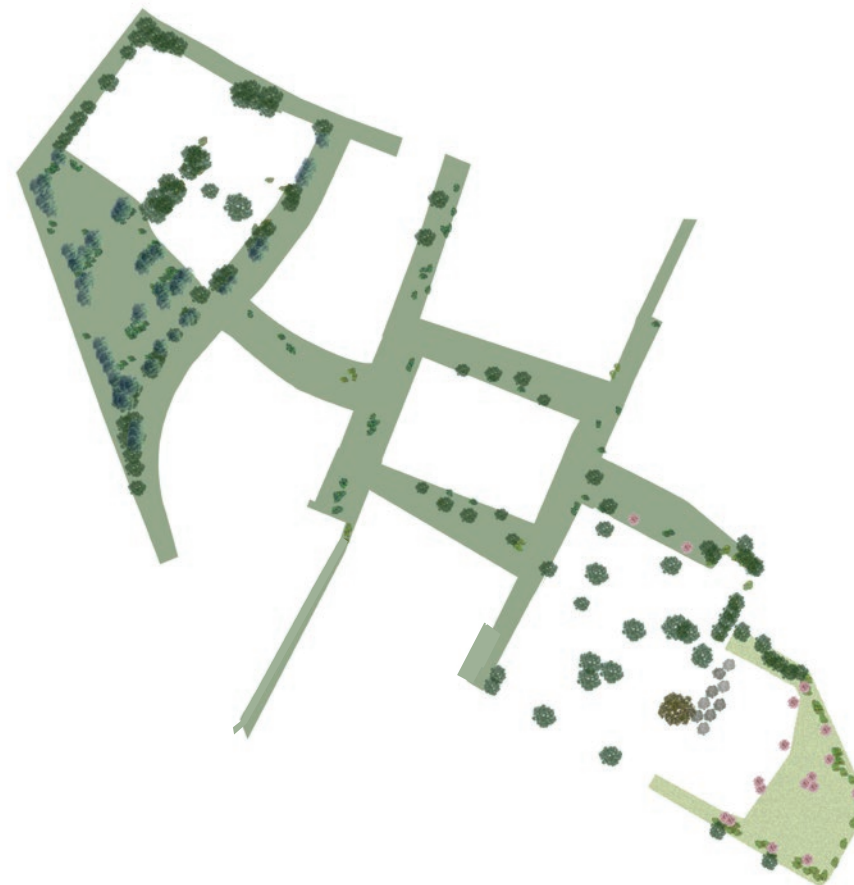
LANDSCHAPPELIJK RAAMWERK - ROBUUSTE GROENBLAUWE STRUCTUUR!

BESTAANDE GROENSTRUCTUUR

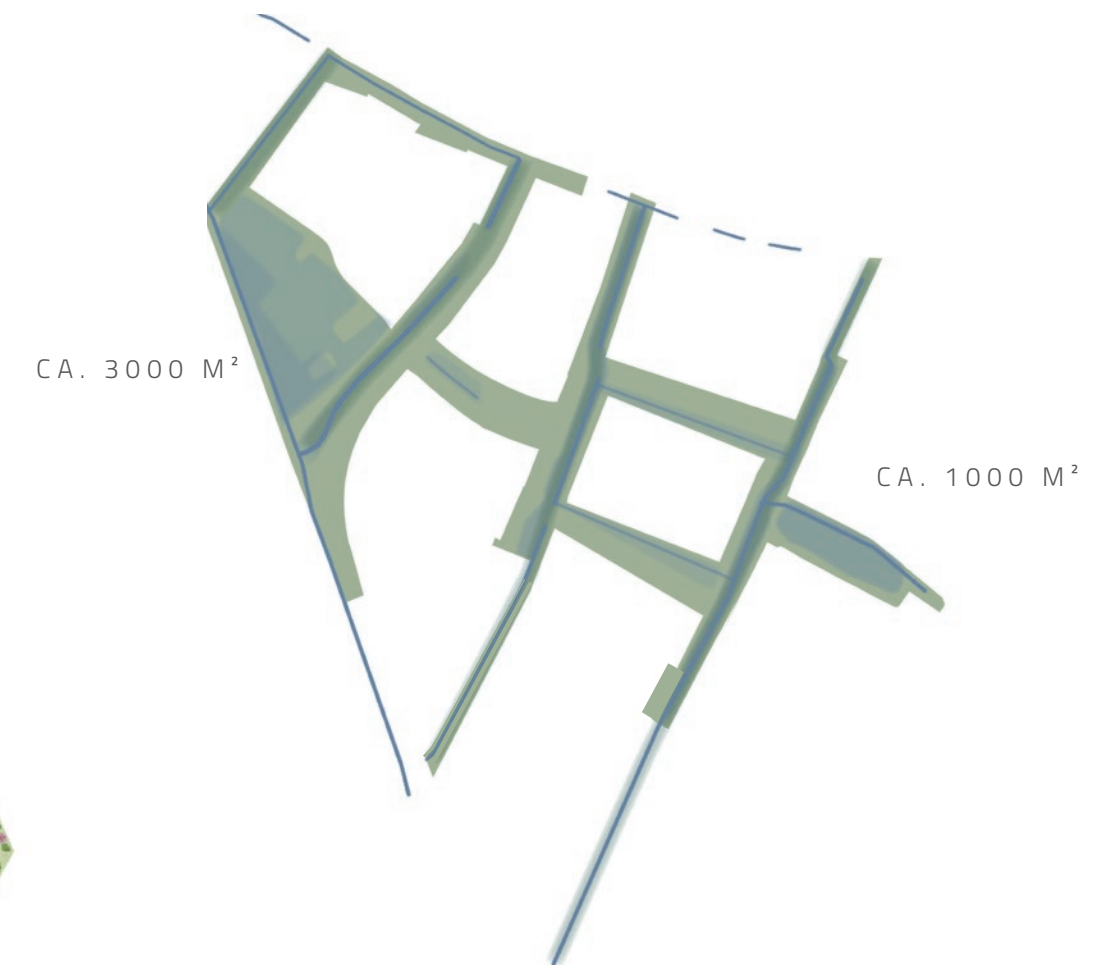
- BESTAANDE BOSJES BOMEN EN SINGELS (OPENBAAR EN PRIVE)

VERSTERKING GROENSTRUCTUUR

- NIEUWE BOMEN, SINGELS, BOSJES EN HEESTERS IN OPENBAAR GEBIED.

WATERSTRUCTUUR

- BESTAANDE SLOTEN EN GREPPELS, UITGEBREID MET NIEUWE SLOTEN, GREPPELS EN WADI'S.
- OPPERVLAKTES WADI'S AAN WEERSZIJDEN VAN HET GEBIED BEDRAAGT CA. 4000 M² ***
- DAARNAAST BIEDEN DE LIJNVORMIGE STRUCTUREN OOK RUIMTE OM WATER TE BERGEN.

*** In het bestemmingsplan wordt nader ingegaan op kwantiteit van de waterberging. De gedetailleerde invulling van de wadi's en het watersysteem is opgenomen in het inrichtingsplan.

GROENE RANDEN

STEVIGE DRAGENDE
BEPLANTINGSSTRUCTUREN

ELZEN

HEESTERLAAG ALS ONDERDEEL
VAN DE GROENSTRUCTUUR

WADI'S

RUIMTE VOOR WATER

SPELEN ALS ONDERDEEL VAN
DE GROENBLAUWE STRUCTUUR

BIODIVERSE MENGSELS

LANDSCHAPPELIJKE WADI

AANZETTEN BESTAANDE
GROENBLAUWE LIJNEN

BESTAANDE BOMEN
KOESTEREN

IMPRESSIE VAN DE ROBUUSTE GROENBLAUWE STRUCTUUR

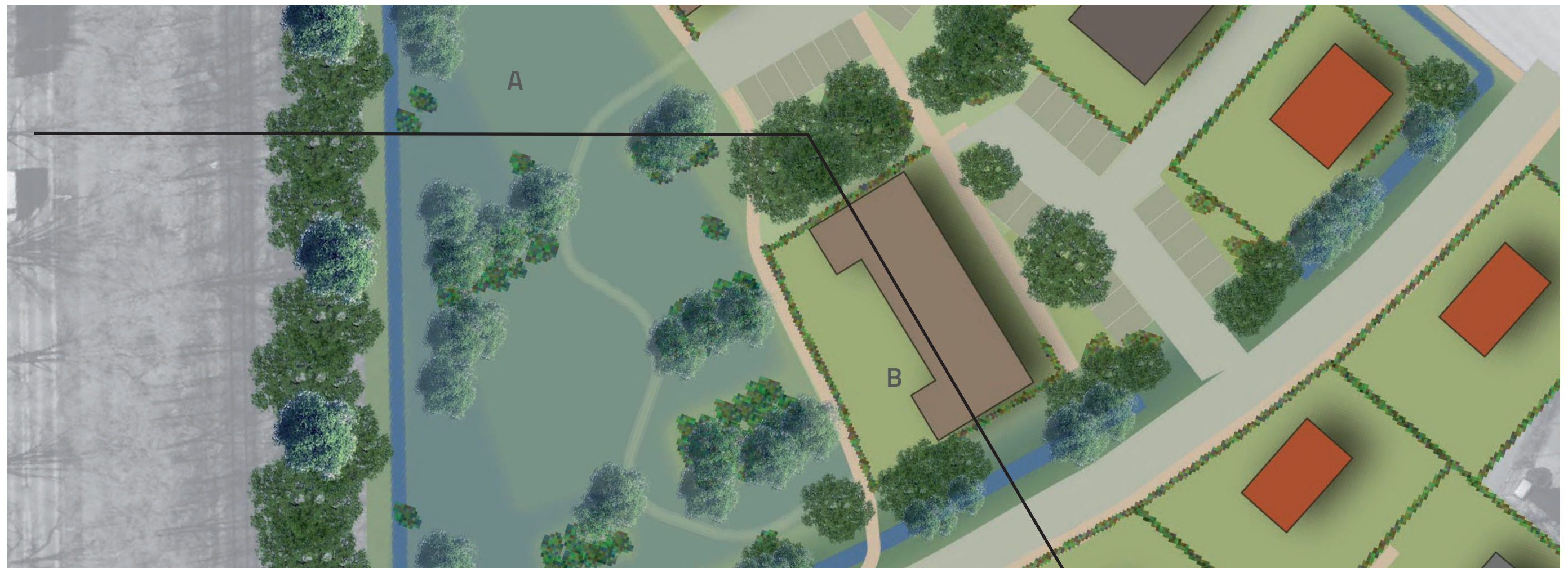
- 1 Retentiegebied als groenblauwe buffer tussen het nieuwe Erf van Lienden en Nieuw Schoneveld
- 2 Behoud en versterking groenblauwe lijnen; dragende structuren van de buurt en essentieel in vasthouden en afvoeren van water
- 3 Versterken ruimtelijke structuur door verbinden huidige sloot met watergang langs Cuneraweg. Doorzicht!
- 4 Uitgekiend watersysteem gericht op vasthouden, (bergen) en afvoeren van water. Systeem van sloten en wadi's, voorzien van stuwtjes en overstorten die eenvoudig regelbaar zijn.
- 5 Nieuwe watergang langs verlegde Uitweg-Bovenweg draagt bij aan robuuste watersysteem en dorpse karakter van het gebied
- 6 Bestaande bomen (o.a. elzen en fruitbomen) geven kwaliteit aan de buurt
- 7 Erven ingepast met robuuste gelaagde beplantingsstructuren, door toepassing van hagen, heesters en bomen/erfbosjes.
- 8 Landschappelijk vormgegeven wadi, met aandacht voor elzensingels en natteminnende bosjes ter versterking van de biodiversiteit

LANDSCHAPSPLAN: STEVIG GROENBLAUW RAAMWERK ALS 'LANDSCHAPPELIJKE JAS' DIE DE ONTWIKKELING KAN DRAGEN

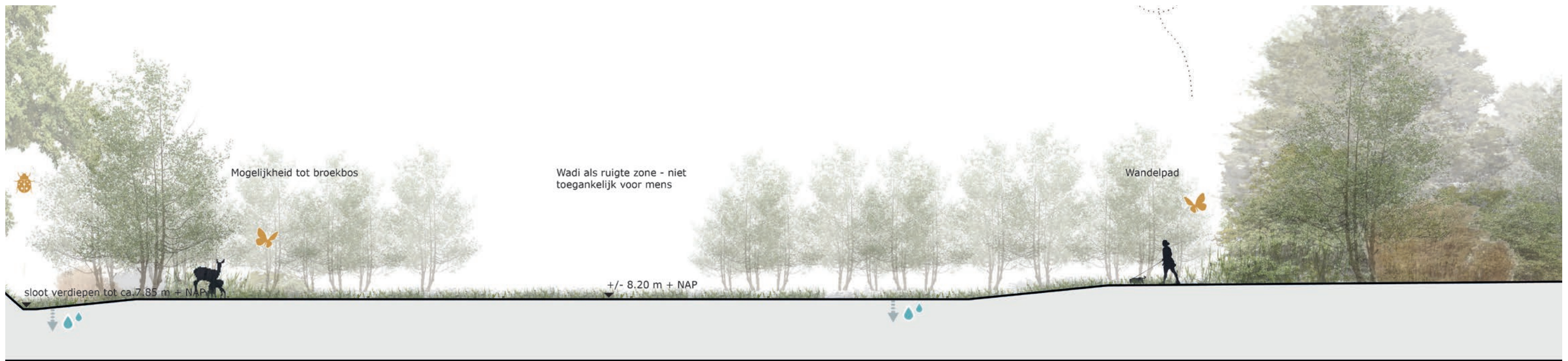

LANDSCHAPSPLAN + STEDENBOUWKUNDIGE HOOFDSTRUCTUUR

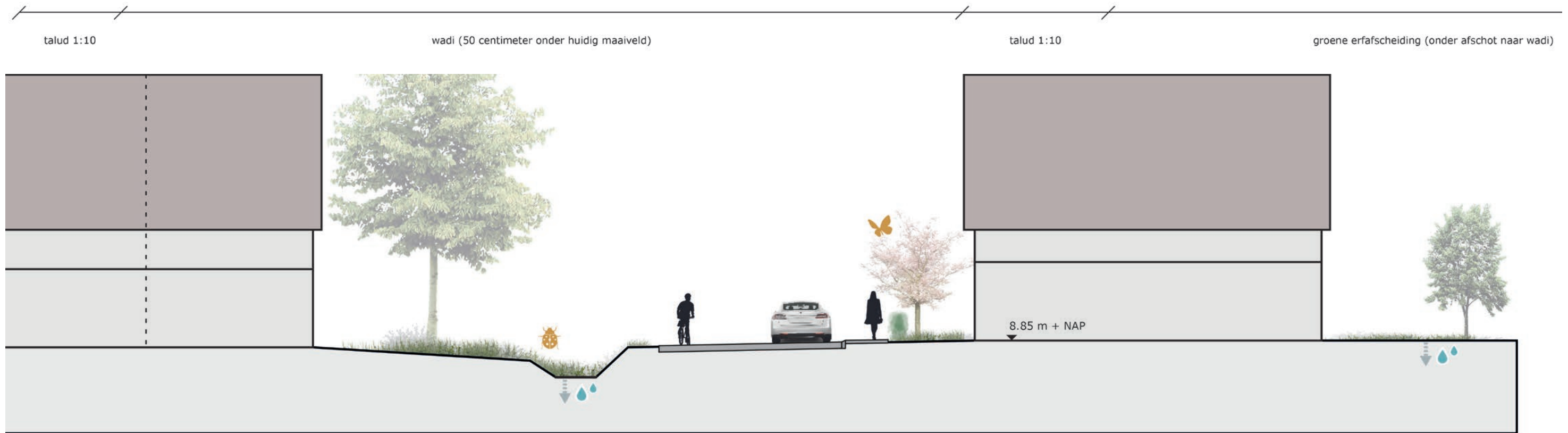

DWARSPROFIEL 1

A

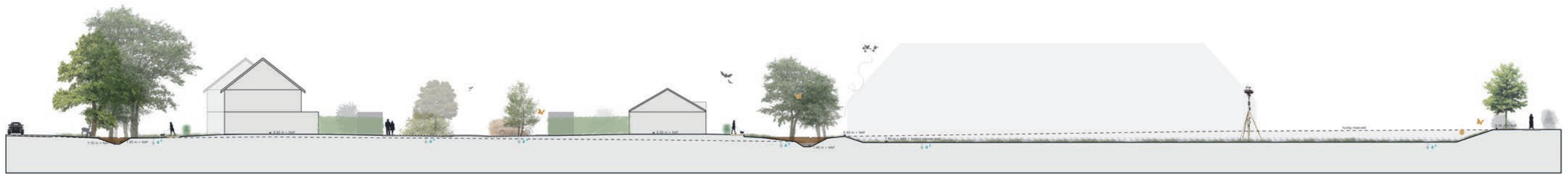

B

DWARSPROFIEL 1

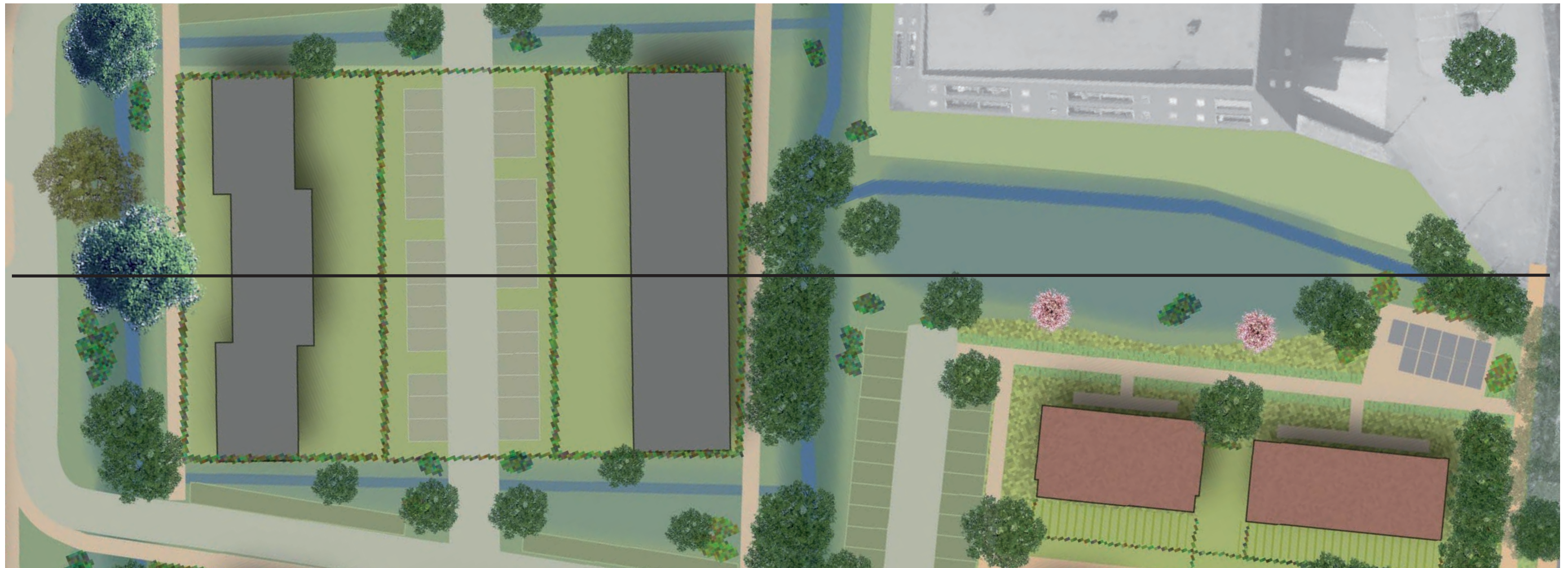

A

B

C

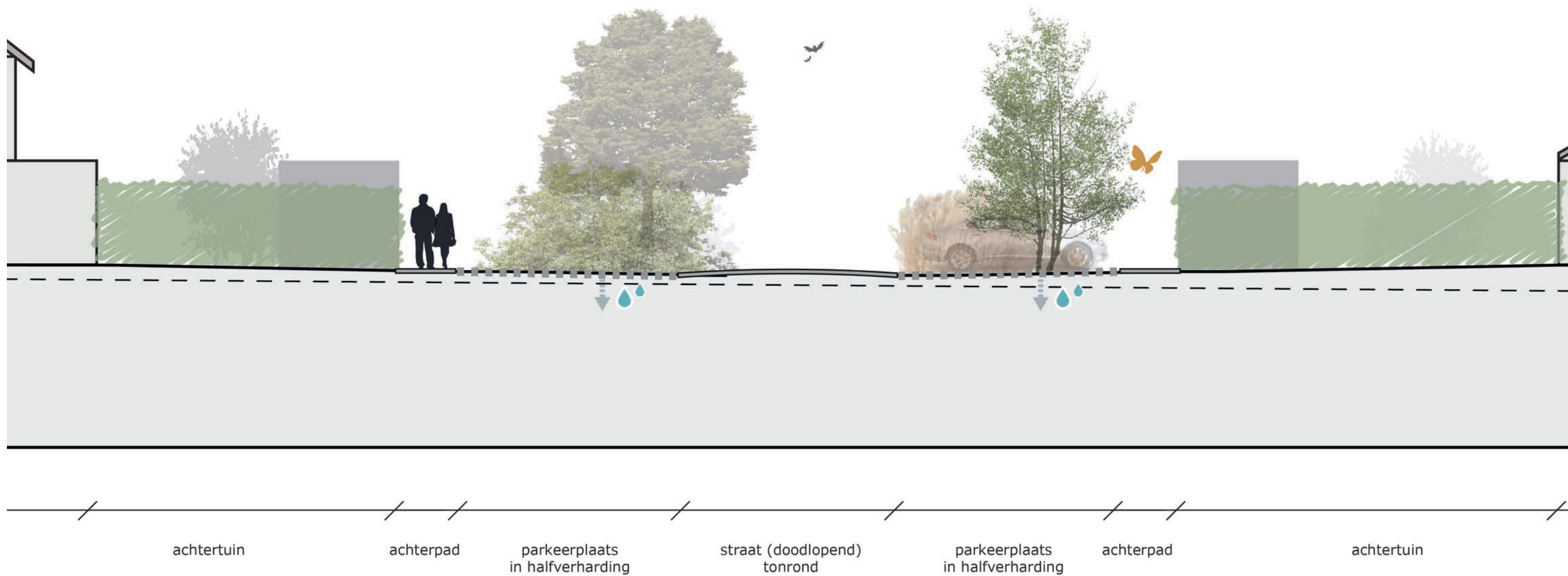
DWARSPROFIEL 2

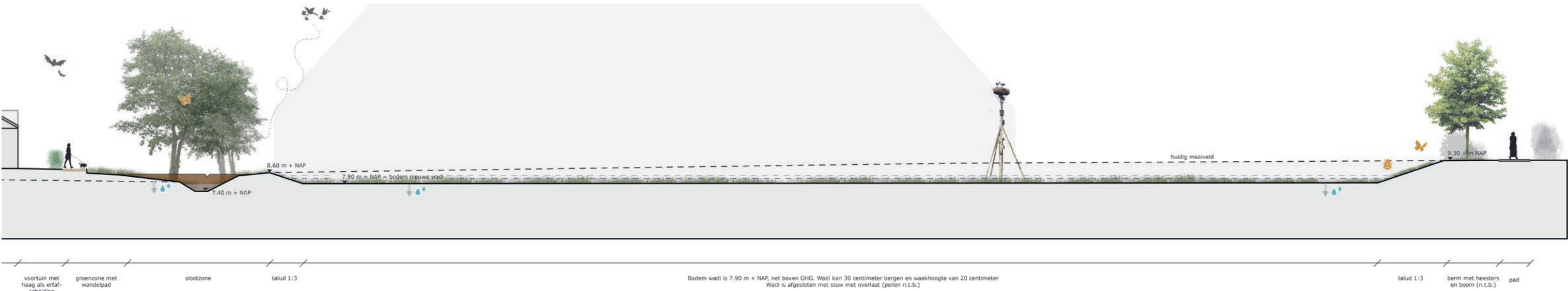
DWARSPROFIEL 2A

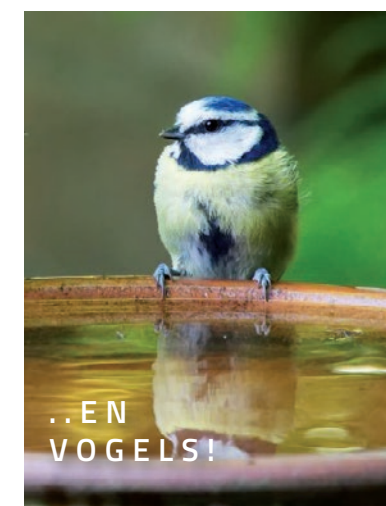
DWARSPROFIEL 2B

DWARSPROFIEL 2C

ERF VAN LIENDEN

BREED HALFVERHARD WANDELPAD (ACHTERHOEKS PADVAST)
LANGS DE DICHTE GROENE RAND EN HET OPEN VELD

OPEN VELD MET
AKKERMENGSEL

ROBUUSTE PALEN
ALS KNIPOOG NAAR
GRAFVELD?

NATUURLIJKE SPEELEMEN-
TEN, BIJVOORBEELD EEN BOOMSTAM

MANTELZOOM VEGETATIE

MEERSTAMMIGE
HEESTER ZOALS EEN
PRUNUS ALS ACCENT
IN HET VELD

MEERSTAMMIGE HEESTER ZOALS EEN
KRENTENBOOM ALS ACCENT IN HET VELD

ARCHEOLOGISCH VELD

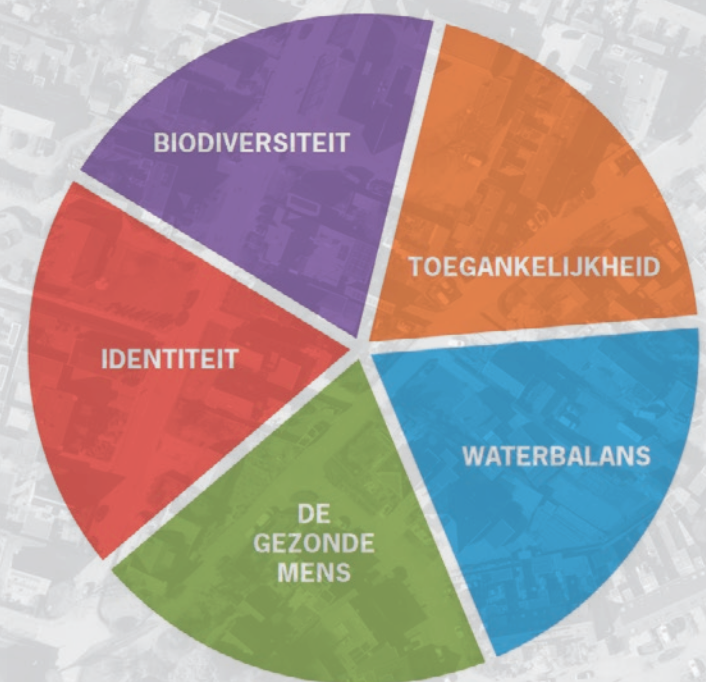

An aerial photograph of a city area, likely in the Netherlands, showing a mix of urban development and open land. A green development plan is overlaid on the map, featuring a central cluster of green rectangular blocks with brown roofs, surrounded by a network of green paths and trees. A blue line, possibly a canal or waterway, runs through the plan. A dashed orange line outlines a larger area, and a solid yellow line marks a boundary. The surrounding city is shown in grayscale, with various buildings and streets visible. The text 'GROEN GROEIT MEE; DE SCHIJF VAN 5' is located at the bottom left of the image.

GROEN GROEIT MEE; DE SCHIJF VAN 5

Groen Groeit Mee (GGM) is een initiatief van de regio Utrecht om groen en blauw integraal te betrekken in de ruimtelijke ontwikkeling, met een focus op samenwerking en het realiseren van een duurzaam, aantrekkelijk en gezond leefklimaat.

In de volgende pagina's wordt dieper ingegaan op de vijf aspecten van het Groen Groeit Mee Pact en hoe het groen in de nieuwe wijk Achterberg-West, antwoord geeft op deze aspecten van biodiversiteit, toegankelijkheid, waterbalans, de gezonde mens en identiteit. Ook worden buiten het plangebied twee extra maatregelen genomen om invulling te geven aan GGM op basis van het document Groen-Groeit-Mee Strategie voor de gemeente Rhenen. Dat is het bijdragen aan de totstandkoming van een natuurinclusief schoolplein van de Willem Teellinckschool en het toegankelijk maken van het rustpunt Binnenveldse Hooilanden. Voor beide projecten wordt een financiële bijdrage geleverd.

GROEN GROEIT MEE; DE SCHIJF VAN 5

BIODIVERSITEIT

VEERKRACHTIGE ECOSYSTEMEN EN SOORTENRIJKDOM

- Het bestaande groenblauwe netwerk is als basis gebruikt voor de afwatering van de wijk, daarmee blijven cultuurhistorische en ecologische verbindingen behouden en krijgen deze structuren nieuwe betekenis (1);
- Tussen deze afwatering liggen geschakelde wadi's, deze worden ingezaaid met een grasmengsel (NGW2) en bloemenmengsel (G2). Met het juiste beheer (2x per jaar maaien en afvoeren) wordt dit een voedselbank voor insecten en vogels (2) ;
- Er wordt verbinding gezocht met structuren richting het buitengebied en binnen het dorp;
- Bestaande bomen vormen het uitgangspunt voor het ontwerp van de wijk - met deze oude bomen blijft veel biodiversiteit behouden en de grote prettige groene massa geeft schaduw;
- Bij de aanplant van beplanting is rekening gehouden met de standplaats (nat/droog), dit zorgt voor variatie en versterking van de lokale ecosystemen;
- Er is gekozen voor een breed assortiment van beplanting, inheems en passend bij de ondergrond. Op sommige meer culturele plekken is gekozen voor accentbomen met toekomstwaarde.
- Langs de randen van het grasveld/speelveld aan de straat Schoneveld wordt de biodiversiteit versterkt (met name aan oostzijde/achterkanten woningen/gebouwen) door te vergroenen met besdragende heesters en een aantal bomen, in combinatie met bloemrijke mengsels en daarop afgestemd beheer (extensief maaien langs randen). Het huidige beheer kan daarbij, meer dan nu, sterker worden afgestemd op het gebruik (uitmaaien speelgedeelte, rest extensiever maaien). Door bovendien de wadi/greppel langs Schoneveld deels te vergraven ontstaat een klimaatrobuust systeem met natuurlijke (nat/droog) gradiënten (3).
- De oppervlakte groen en water bedraagt in het gehele plan ca. 20.000 m² (19.830 m²).
- Een (financiële) bijdrage leveren aan het toevoegen van soortenrijkdom in de beplanting, deels onstenen plein van Willem Teellinckschool (4).
- Beleefbaar maken van waardevol biodivers natuurgebied Binnenveldse Hooilanden (5).

TOEGANKELIJKHEID

VAN VOORDEUR TOT LANDSCHAP VOOR MENS, PLANT EN DIER

- Doordat het groen-blauwe raamwerk als basis voor de stedenbouwkundige opzet heeft gediend is een wijk ontstaan waar deze structuur direct toegankelijk en beleefbaar is;
- In een gedeelte van de grote wadi is plaats voor een gemaaid graspad (1);
- Op het archeologisch veld is een breed padenstelsel gemaakt geschikt voor ouderen en invaliden (2);
- Kinderen hebben hier natuurlijke speelaanleidingen, op twee andere locaties in de wijk is ook ruimte voor natuurlijk spelen (3);
- De nieuwe wijk is op meerdere plekken goed en veilig toegankelijk gemaakt voor voetganger en fietser;
- Langs de Cuneraweg komt een voetpad zodat inwoners veilig naar het dorpscentrum kunnen wandelen (4);
- Het Grift- en graftenpad, dat start vanaf de parkeerplaats bij de COOP, kan gebruik maken van dit nieuwe voetpad langs de Cuneraweg zodat wandelaars makkelijk via de Uitweg-Bovenweg en de Snijdersteeg het Grift- en Graftenpad kunnen bewandelen. Binnen de wijk wordt langs de Uitweg-Bovenweg bewegwijzering voor het pad aangebracht en zal een infobord met bankje worden geplaatst om stil te staan bij het pad (5);
- Het Erf van Lienden versterkt de toegankelijkheid en beleving van buitenruimte voor ouderen en zorgbehoevenden. Door de opzet en inrichting blijft het voor ouderen en zorgbehoevenden langer mogelijk om naar buiten te gaan en daar een natuurlijke maar passende buitenruimte te kunnen beleven (6).
- Een (financiële) bijdrage leveren aan het openbaar toegankelijk maken buiten schooltijden van het schoolplein van de Willem Teellinckschool (7).
- Rolstoelvriendelijke entree rustplaats Binnenveldse Hooilanden (8).

WATERBALANS

DROGE EN NATTE PERIODES OPVANGEN

- Hemelwater wordt waar mogelijk bovengronds afgevoerd via het historische slotenpatroon;
- Stuwen zorgen voor het maximaliseren van de waterberging;
- De wadi's vangen water op en maken water beleefbaar deels door het hoogteontwerp en beplanting;
- Parkeerplaatsen (behalve invalideparkeerplaatsen) worden in grasbeton uitgevoerd;
- Er is rekening gehouden met oppervlakkige afstroming van hemelwater van weg naar groen/wadi;
- De sloten hebben brede natuurinclusieve oevers waardoor het water ook beleefbaarder wordt;
- Er is veel ruimte voor kruiden-/bloemrijk grasland of gazon, dit versterkt de sponsverwerking van het gebied.
- De wijk is klimaatrobuust door toepassing van veel groen en water. Totaal bedraagt de oppervlakte groen en water ca. 20.000 m².
- Een (financiële) bijdrage leveren aan de ontharding van schoolplein Willem Teellinckschool zorgt voor meer natuurlijke waterbuffering en infiltratie.
- Beleefbaar maken van waterrijk natuurgebied Binnenveldse Hooilanden.

'DE GEZONDE MENS'

GROEN EN WATER DRAGEN BIJ AAN DE MENTALE EN FYSIEKE GEZONDHEID

- De wijk is goed ingericht voor wandelaars en fietsers met prettige verbindingen naar het centrum;
- De wijk heeft een verscheidenheid aan gelaagd groen, zowel bestaand als nieuw;
- Er zijn geen lange rechtstanden voor de auto zodat het gebruik van de auto en snel rijden ontmoedigd wordt;
- De wijk is onderdeel van een rondje Achterberg en tevens onderdeel van het Grift- en Graftenpad dat via de Uitweg-Bovenweg loopt en start vanaf de parkeerplaats bij de COOP (1);
- Alle paden in de wijk zijn openbaar toegankelijk en verbonden met het netwerk;
- De Hooiberg heeft een gemeenschappelijke ruimte die naast dagbesteding vanuit de zorg breder is opengesteld voor ontmoeten vanuit omliggende wijken, bijvoorbeeld: koffie drinken, kaartclubjes, handwerken, koken etc (2);
- Het archeologisch veld heeft een struinpad met een verscheidenheid aan beplanting, hier spelen beleving en rust een belangrijke rol (3);
- Hier is ook plek voor een moestuin/pluktuin waarbij ook een educatieve rol denkbaar is waarbij aandacht voor de relatie met (gezond) eten centraal staat (4);
- Buiten het plangebied (grasveld Schoneveld/ Achterbergsestraatweg) worden twee picknickbanken geplaatst om (spontane) ontmoeting en rust te stimuleren (5);
- Op het Erf van Lienden wordt een fruitgaard aangeplant (6).
- Financieel bijdragen aan de totstandkoming van een natuurlijke omgeving waar kinderen spelen (7).
- Voor iedereen toegankelijke, stille plek in de Binnenveldse Hooilanden (8).

IDENTITEIT

DE 'GENIUS LOCI' IS MERKBAAR EN BELEEFBAAR

- Groenblauwe structuren en oude bomen worden zoveel mogelijk behouden, dit behoud van het cultuurhistorische agrarische landschap vormt een goede basis voor een karakteristieke wijk;
- Typologie van stedenbouw en architectuur van woningen is aangepast aan de plek (zie BKP);
- Het Erf van Lienden is een voormalig erf en wordt herontwikkeld met erfprincipes (1);
- Het archeologisch veld krijgt meer aandacht en wordt toegankelijk, bebording en speeltoestellen kunnen hier aan bijdragen (2);
- De collectieve erfopzet van het Erf van Lienden krijgt zijn eigen identiteit waarbij het dorpse leven op het boerenerf van Achterberg vertrekpunt is, een vertrouwde en beschutte omgeving, genieten van de dagelijkse dingen, gemeenschapszin, een eigen plek en zelfbeschikking zijn hierbij uitgangspunten (3).
- Financieel bijdragen aan de totstandkoming van een natuurlijke inrichting van het schoolplein, passend bij het landschap (heuvel en vallei) (4).
- Informatiebord over het gebiedstyperende natuurgebied (5).

